

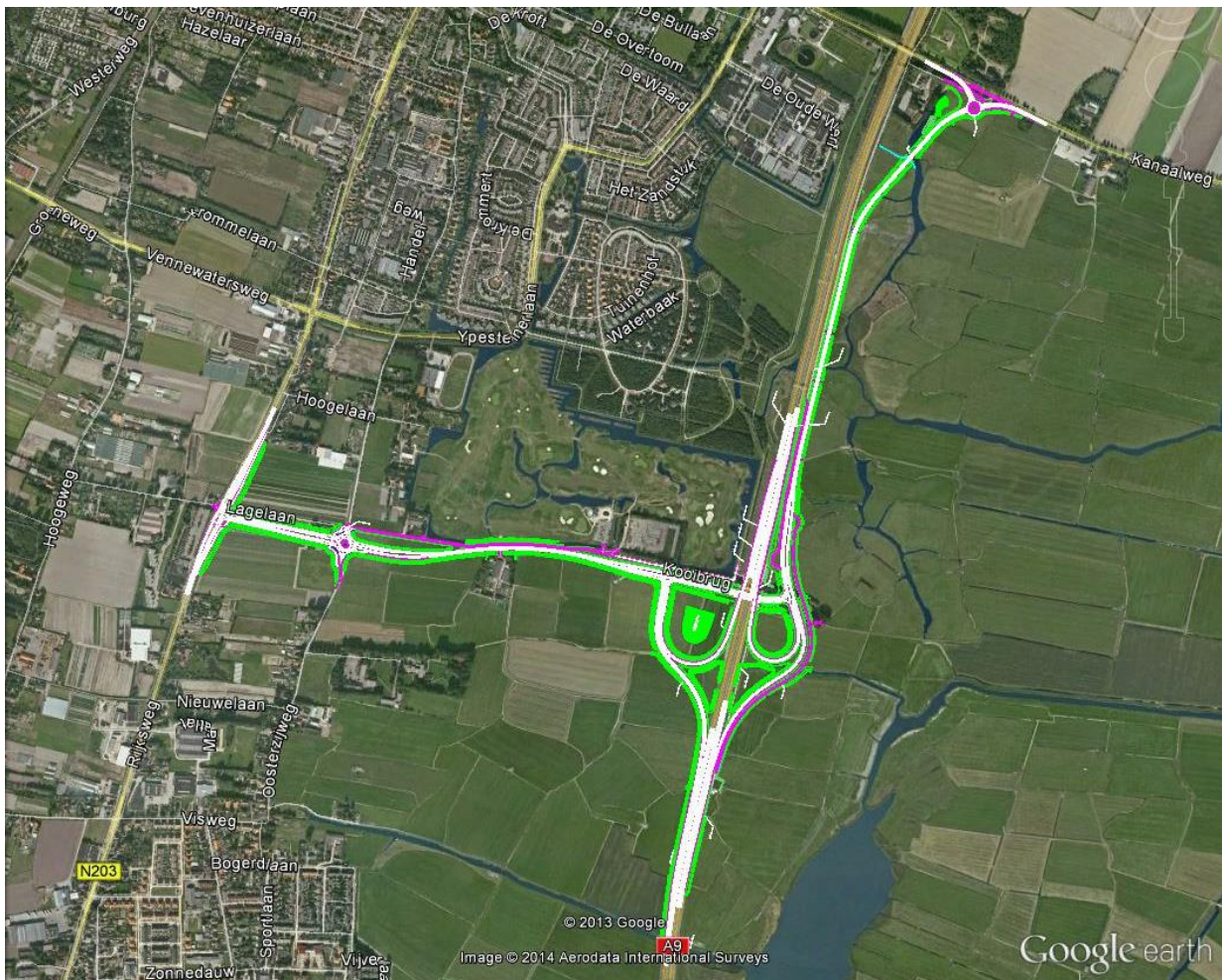
Vleermuisonderzoek Kanaalweg – Kooijbrug te Heiloo

Bureau Aandacht Natuur, Merijn Volkers
04-10-2016 te Hippolytushoef

Inleiding

In opdracht van de Arcadis heeft een vleermuisonderzoek plaatsgevonden ten behoeve van de beoogde afslagen aan de A9, ter hoogte van de Kooijbrug en de Kanaalweg te Heiloo (figuur 1).

In het voorjaar en de zomer van 2016 is door Merijn Volkers van Bureau Aandacht Natuur het veldonderzoek uitgevoerd. Het vleermuisonderzoek heeft zich gericht op de aanwezigheid van eventuele vaste rust- en verblijfplaatsen in de bomen aan de kanaalweg en de Kooijbrug en het gebruik van het projectgebied als vliegroute en/of foerageergebied. Hiervoor zijn, conform het protocol voor vleermuisinventarisaties (NGB & Zoogdiervereniging, 27 maart 2013) acht veldrondes uitgevoerd; aan het traject parallel aan de A9 hebben 3 veldrondes plaatsgevonden in de kraamperiode (15 mei tot 15 juli) en twee in de paarperiode (15 augustus – 1 oktober), zie tabel 1. Voor het traject aan de Lagelaan en de Kooijbrug hebben twee veldbezoeken plaatsgevonden in de kraamperiode en één in de paarperiode.

Figuur 1. De beoogde afslag A9, tevens de contouren van het onderzoeksgebied

Tabel 1. Weersomstandigheden en data veldonderzoek

Datum	deelgebied	Zonsondergang/ zonsopkomst	Start	einde	temp.	wind	Bijzonder- heden
26-05-'16	Parallelweg	21:44 uur	21:30 uur	23:30 uur	12-14°C	weinig	geen
15-06-'16	Parallelweg	5:18 uur	3:30 uur	5:30 uur	12°C	weinig	geen
16-06-'16	Lagelaan	22:02 uur	21:45 uur	23:45 uur	16°C	weinig	geen
13-07-'16	Parallelweg	21:55 uur	21:40 uur	24:00 uur	13°C	weinig	geen
13-07-'16	Lagelaan	21:55 uur	21:40 uur	24:00 uur	13°C	weinig	geen
16-08-'16	Parallelweg	21:01 uur	20:50 uur	22:50 uur	17-15°C	matig	geen
06-09-'16	Lagelaan	20:15 uur	20:15 uur	22:15 uur	19°C	weinig	geen
20-09-'16	Parallelweg	19:42 uur	19:40 uur	21:45 uur	18-15°C	weinig	geen

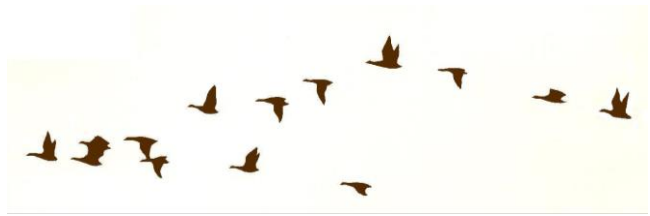
Voor het vleermuisonderzoek is gebruik gemaakt van een batdetector (Pettersson D240X, eventueel in combinatie met een Pettersson D100). Hiermee kunnen de ultrasone geluiden, die vleermuizen tijdens het vliegen uitzenden, voor het menselijk gehoor hoorbaar gemaakt worden. Indien noodzakelijk, is gebruik gemaakt van opnameapparatuur. Bij twijfel is het geluid opgenomen en geanalyseerd in het hiervoor speciaal ontworpen computerprogramma Batsound. Het vleermuisonderzoek is uitgevoerd conform het 'Protocol voor vleermuisinventarisaties' (NGB & Zoogdiervereniging, 27 maart 2013) dat eind februari 2013 is geactualiseerd en door DLG is goedgekeurd en wordt gehanteerd door het Netwerk Groene Bureaus (waarbij Bureau Aandacht Natuur is aangesloten) voor het uitvoeren van vleermuisonderzoek.

In een eerder stadium heeft reeds een verkennend onderzoek in het kader van de natuurwetgeving (Arcadis, 27 februari 2014) plaatsgevonden. Hierbij is gekeken naar de functie van de projectlocatie voor mogelijk aanwezige beschermde plant- en diersoorten. Aan de hand hiervan is nader onderzoek noodzakelijk geacht naar o.a. het voorkomen van vleermuizen en de beschermde soort noordse woelmuis. Hiertoe is in 2015 een aanvullend onderzoek uitgevoerd door BügelHajema (BügelHajema, 12 maart 2016). Het hierin beschreven vleermuisonderzoek heeft zich uitsluitend gericht op de (mogelijke) aanwezigheid van een vliegroute / foerageergebied aan de Moersloot. Andere delen van het traject zijn hierin niet meegenomen. Het vleermuisonderzoek in 2016 heeft zich dan ook hoofdzakelijk gericht op de andere delen binnen het projectgebied zoals de bomen en bosjes aan de Kanaalweg, de Parallelweg van de A9 en de Kooijbrug. Naast de randzone is het erf aan de Kanaalweg niet meegenomen met het onderzoek.

Verder zijn ook waarnemingen van andere beschermde soorten meegenomen in het onderzoek en zijn de bomen/bosjes onderzocht op de (eventuele) aanwezigheid van nesten van jaarrond beschermde vogelsoorten zoals roofvogels en uilen.

Resultaten

Binnen en rondom het plangebied zijn vijf soorten vleermuizen waargenomen; gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, watervleermuis en rosse vleermuis. Met uitzondering van watervleermuis zijn alle soorten verspreid over het gebied waargenomen. De gewone dwergvleermuis is het meest talrijk, maar ook laatvlieger en rosse vleermuis zijn bij nagenoeg alle veldrondes met meerdere exemplaren waargenomen. Van watervleermuis zijn uitsluitend waarnemingen gedaan boven de Moersloot. Ruige dwergvleermuis is voornamelijk tijdens de paarperiode in het plangebied aanwezig. Met uitzondering van een baltslocatie van ruige dwergvleermuis zijn geen vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen met het onderzoek. Ook een duidelijke vliegroute is niet vastgesteld. Echter kan aan de hand van het onderzoek van BügelHajema (BügelHajema, 12 maart 2016) worden geconcludeerd dat de Moersloot een vliegroute / belangrijk foerageergebied vormt voor watervleermuis en meervleermuis (in mindere mate).

De vleermuiswaarnemingen van het voorjaar en de zomer van 2016 worden hieronder verder beschreven en zijn per veldbezoek weergegeven in bijlage 1.

Tijdens de vleermuisronde van 25 mei zijn uitsluitende foeragerende dieren waargenomen verspreid over het tracé aan de Parallelweg ten oosten van de A9. Hetzelfde traject is tevens op de vroege ochtend op 15 juni bezocht, waarbij naast enkele gewone dwergvleermuizen en één laatvlieger een vijftal foeragerende laatvliegers zijn waargenomen boven het baggerdepot bij de gemeentewerf aan de Kanaaldijk. In totaal zijn ca. 7 rosse vleermuizen aangetroffen, waarvan er enige tijd vijf bleven foerageren boven het depot. Deze vlogen vervolgens in westelijke richting naar hun verblijfplaats, vermoedelijk in de (landgoed)bossen aan de binnenduintrand. Van rosse vleermuizen is bekend dat zij geen vaste vliegroute hebben of gebruik maken van lijnvormige elementen in het landschap. Duidelijk was dat langs de kanaalweg van oost naar west langs vliegende dieren zijn waargenomen, waarbij het baggerdepot en de gemeentewerf een bepaalde functie innemen als foerageergebied. Op de avond van 13 juli was er eveneens vrij veel activiteit van rosse vleermuis aan de kanaaldijk, waarbij door een aantal dieren (3) met name foeragerend zijn waargenomen boven de weilanden ten zuiden van de gemeentewerf. Ook hierbij is een duidelijk vliegbeweging geconstateerd van west naar oost door rosse vleermuis. Verder zijn langs het traject aan de parallelweg enkele foeragerende dieren waargenomen, met een exemplaar van watervleermuis boven de Moersloot.

Op 16 juni en 13 juli 2016 is het tracé langs aan de Lagelaan onderzocht. Hierbij zijn in de kraamperiode verspreid over het tracé uitsluitend enkele foeragerende dieren waargenomen. Het betreffen hierbij een aantal gewone dwergvleermuizen, enkele laatvliegers en een enkele waarneming van rosse vleermuis hoog boven de projectlocatie.

Gedurende de baltsperiode (15 augustus t/m 1 oktober) is het beeld met betrekking tot de aanwezigheid van vleermuizen enigszins gewijzigd. De activiteit van rosse vleermuis op de projectlocatie is dan behoorlijk afgenomen en worden er regelmatig ruige dwergvleermuizen waargenomen.

Op 16 augustus zijn er langs de Kanaalweg enkele foeragerende gewone dwergvleermuizen en een tweetal laatvliegers actief. Baltsroepende dieren worden hierbij niet waargenomen. Aan het bosje bij de Kooijbrug is naast een aantal gewone dwergvleermuizen ook een ruige dwergvleermuis waargenomen. Ook hierbij is geen baltsroep waargenomen. Langs het verder tracé wordt een enkele waarneming van laatvlieger en rosse vleermuizen gedaan. Het tweede veldbezoek aan de parallelweg heeft op 20 september plaatsgevonden. Hierbij is aan de Kanaalweg een baltsroep van ruige dwergvleermuis geconstateerd. Het dier riep uit een boomholte in een wilg nabij de Moersloot. Verder waren hier enkele gewone dwergvleermuizen aan het foerageren.

Figuur 2. Locatie van de wilg waar baltsroep van ruige dwergvleermuis is waargenomen

Bij het bosje aan de Kooijbrug is op 20 september eveneens baltsroep van ruige dwergvleermuis waargenomen. Echter kon hierbij geen verblijfplaats worden ontdekt. Van een (geschikte) boomholte is geen sprake. Tevens foerageerden hier enkele gewone dwergvleermuizen, een laatvlieger en een rosse vleermuis. Op 20 september is verder nog een waarneming van een foeragerende watervleermuis boven de Moersloot gedaan.

Als laatste heeft op 6 september nog een veldronde plaatsgevonden aan de Lagelaan. Langs de Lagelaan zijn voornamelijk foeragerende dieren waargenomen van gewone dwergvleermuis, laatvlieger en rosse vleermuis. Van enkele dieren kon een vliegrichting worden aangegeven, echter hebben deze niet betrekking op een (mogelijke) vliegroute. Uitvliegende dieren zijn niet waargenomen als ook een baltslocatie langs de Lagelaan. Tevens is met de veldronde het bosje bij de Kooijbrug (nogmaals) bezocht. Hierbij is, naast genoemde soorten, ook een exemplaar van ruige dwergvleermuis waargenomen en is een baltsroep van gewone dwergvleermuis geconstateerd. Van een (paar)verblijfplaats is echter geen sprake.

Naast een dotterbloemhooiland met rietorchissen, zoals reeds vastgesteld door BügelHajema (*BügelHajema, 12 maart 2016*), zijn langs de parallelweg van de A9 of de Lagelaan geen waarnemingen van andere beschermde soorten gedaan. Van jaarrond vaste rust- en verblijfplaatsen van vogels is geen sprake. Tevens zijn tijdens de veldrondes geen roofvogels of uilen waargenomen of anderzijds waarnemingen die wijzen op de aanwezigheid van vogels met een jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaats.

Figuur 3. De door BügelHajema aangetroffen rietorchissen zijn in 2016 opnieuw aangetroffen. De grote concentratie op het noordelijke perceel betreft een Dotterbloem Hooiland in beheer bij Landschap Noord-Holland.

Conclusies en advies

Binnen het projectgebied zijn vijf verschillende soorten vleermuizen aangetroffen. Met uitzondering van een paarverblijfplaats van ruige dwergvleermuis aan de Kanaalweg zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen op of aan het projecttracé.

De paarverblijfplaats betreft een relatief kleine holte in een wilg bij de Moersloot. Indien de wilg met de voorgenomen werkzaamheden niet kan worden gehandhaafd, zijn mitigerende maatregelen dan wel een ontheffingsaanvraag in het kader van de Flora- en faunawet noodzakelijk.

Verder komt uit het onderzoek naar voren dat de gemeentewerf in combinatie met het baggerdepot ten noorden van de Kanaalweg van enig belang is voor rosse vleermuizen. Tijdens de ochtendronde op 15 juni 2016 is op deze locatie waargenomen dat vijf exemplaren van deze soort hier enige tijd bleven foerageren alvorens naar hun verblijfplaats terug te keren. Ook tijdens andere avondrondes zijn langs de Kanaalweg foeragerende en van west naar oost vliegende rosse vleermuizen waargenomen. Met de voorgenomen plannen blijven de gemeentewerf en het baggerdepot verder gehandhaafd en kan er vanuit worden gegaan dat de inrichting van de afslag geen effecten zal hebben op de aanwezige rosse vleermuizen. Verder vormt de A9 reeds een bestaande barrière tussen de verblijfplaatsen en het foerageergebied van rosse vleermuis. Aangezien de soort geen gebruik maakt van lijnvormige landschapselementen, maar zich op vrij grote hoogte verplaatst, wordt met de aanleg van de afslag geen negatief effect verwacht op de aanwezige populatie rosse vleermuizen.

De vliegroute van water- en meervleermuis over de Moersloot is niet vastgesteld. Wel is bevestigd dat watervleermuis boven de Moersloot foerageert. Aangezien het onderzoek zich niet heeft gericht op het vaststellen van de vliegroute boven de Moersloot kan de conclusie m.b.t. het onderzoek, verricht door BügelHajema (*BügelHajema, 12 maart 2016*), worden gehandhaafd. Voor het kruisen van de Moersloot met de aanleg van de afslag, zullen dan ook mitigerende maatregelen worden genomen om de functie ervan voor water- en meervleermuis te garanderen. Hierbij valt te denken aan een voor water- en meervleermuizen, over het water passeerbare brug en de aanpassing van verlichting open rond de afslag ter hoogte van de Moersloot met vleermuisvriendelijke verlichting (amberkleurig licht). Indien dit niet mogelijk is, dient een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet te worden aangevraagd.

Andere functies van het projectgebied met betrekking tot vleermuizen zijn niet waargenomen. Lang het verdere tracé zijn per veldronde slechts enkele foeragerende dieren waargenomen. Het bosje aan de Kanaalweg en het erf bij de Kanaalweg vormen, vanwege de aanwezigheid van luwte, beschutting en foerageermogelijkheden in een open gebied, elementen waar zich relatief veel vleermuizen ophouden. Echter zijn ook deze aantallen niet groot genoeg om te spreken van een belangrijk foerageergebied. Het is dan ook niet noodzakelijk om mitigerende maatregelen te nemen dan wel een ontheffing aan te vragen voor het verstoren van belangrijk foerageergebied voor vleermuizen.

Ook langs de Lagelaan zijn slechts een beperkt aantal waarnemingen gedaan van verschillende soorten vleermuizen. Gezien het gebruik van de Lagelaan door vleermuizen en de aangetroffen waarnemingen, is de weg en directe omgeving van beperkt belang voor vleermuizen en zijn mitigerende maatregelen of een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet voor het aanpassen van dit traject niet noodzakelijk.

Met betrekking tot het dotterbloem hooiland en de hierin aanwezige rietorchissen, zal door de aanleg van de afslag groeiplaatsen van deze soort verloren gaan. Zoals ook gesteld in het onderzoek van BügelHajema (*BügelHajema, 12 maart 2016*), dient een ontheffing te worden verkregen in het kader van de Flora- en faunawet, dan wel gewerkt te worden conform een goedgekeurde gedragscode.

Vogelsoorten met een jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaats of potentieel geschikte nestlocaties zijn niet waargenomen tijdens het uitgevoerde veldonderzoek. Nader onderzoek of een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet ten aanzien van deze soortgroep is dan ook niet noodzakelijk.

Bijlage 1. Vleermuiswaarnemingen per veldronde

Vleermuisronde 26 mei 2016
21:30 uur - 23:30 uur

Uitgevoerd door: Merijn Volkers
Weer: 12 - 14°C, bewolkt, weinig wind

Legenda

- gewone dwergvleermuis (foeragerend)
- ruige dwergvleermuis (foeragerend)
- laatvlieger (foeragerend)
- rosse vleermuis (foeragerend)

Bureau Aandacht Natuur

Vleermuisronde 15 juni 2016 (noordelijk deel)
3:30 uur - 5:30 uur
weer: 12°C, bewolkt, weinig wind

Vleermuisronde 16 juni 2016 (zuidelijk deel)
21:45 uur - 23:45 uur
Weer: 16°C, bewolkt, weinig wind

Uitgevoerd door: Merijn Volkers

Legenda

- gewone dwergvleermuis (foeragerend)
- gewone dwergvleermuis (passerend)
- rosse vleermuis (foeragerend)
- rosse vleermuis (passerend)
- - - rosse vleermuis (vliegroule)
- laatvlieger (foeragerend)
- laatvlieger (passerend)

Bureau Aandacht Natuur

Vleermuisronde 13 juli 2016
21:40 uur - 24:00 uur

Uitgevoerd door: Merijn Volkers en Jan Zijp
Weer: 13°C, bewolkt, weinig wind

Legenda

- gewone dwergvleermuis (foeragerend)
- laatvlieger (foeragerend)
- watervleermuis (foeragerend)
- rosse vleermuis (foeragerend)
- rosse vleermuis (passerend)

Bureau Aandacht Natuur

Vleermuisronde 16 augustus 2016
20:50 uur - 22:50 uur

Uitgevoerd door: Merijn Volkers
Weer: 17 - 15°C, bewolkt, matige wind

Legenda

- gewone dwergvleermuis (foeragerend)
- ruige dwergvleermuis (foeragerend)
- laatvlieger (foeragerend)
- rosse vleermuis (foeragerend)

Bureau Aandacht Natuur

Vleermuisronde 6 september 2016
20:15 uur - 22:15 uur

Uitgevoerd door: Merijn Volkers
Weer: 20°C, bewolkt, geen wind

Legenda

- gewone dwergvleermuis (foeragerend)
- gewone dwergvleermuis (vliegrichtig na foerageren)
- + werfroep gewone dwergvleermuis
- ruige dwergvleermuis (foeragerend)
- laatvlieger (foeragerend)
- laatvlieger (passerend)
- rosse vleermuis (foeragerend)
- rosse vleermuis (passerend)

Bureau Aandacht Natuur

vleermuisronde 20 september 2016
19:45 uur - 21:45 uur

Uitgevoerd door: Merijn Volkers
18 - 15°C, bewolkt, weinig wind

Legenda

- gewone dwergvleermuis (foeragerend)
- ruige dwergvleermuis (foeragerend)
- werfroep ruige dwergvleermuis
- laatvlieger (foeragerend)
- watervleermuis (foeragerend)
- rosse vleermuis (foeragerend)

